

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan ympäristönsuojelulakiin lisättäväksi säännökset Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämän kylmäalan pätevyysrekisterin tietoihin perustuvasta internetin kautta toimivasta kaikille avoimesta julkisesta tietopalvelusta.

Ehdotetun sääntelyn mukaan julkisen tietopalvelun kautta voitaisiin luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä kylmäalalla toimivien henkilöiden ja toiminannharjoittajien ammattipätevyystietoja. Luovutettavat tiedot olisivat keskeisiä ammattipätevyuden varmistamisen sekä henkilöiden riittävän tunnistettavuuden kannalta. Tietopalvelusta voisi hakea tietoja vain yksittäishakuina laissa säädettyjä hakuperusteita käyttäen.

Samalla otsonikerrosta heikentäviä aineita ja fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevaa ympäristönsuojelulain sääntelyä täsmennettäisiin sisällöltään ja terminologialtaan vastaamaan fluora-tuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen sääntelyä. Keskeisin sisällöllinen muutos olisi kylmäalan pätevyysvaatimusten laajentaminen kylmäkuljetuskuorma-autojen ja -perävaunujen jäähdytysyksiköiden ja kaikkien sähköisten kytkinlaitteiden käsittelyyn EU- asetuksen edellyttämällä tavalla.

Lisäksi Suomen ympäristökeskukselle säädetty fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden käyttöön liittyvä pätevyyskokeiden järjestämistä koskeva hyväksyntätehtävä siirrettäisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hoitaa jo nykyisin vastaavaa hyväksyntätehtävää muiden kuin fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden osalta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2017.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö

Kylmäalalla tarkoitetaan otsonikerrosta heikentäviä aineita tai fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden asennus- ja huoltotoimintaa sekä niiden jätehuoltoa. Tällaisia laitteita ovat muun muassa jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteet.

Sekä otsonikerrosta heikentäviä aineilla että fluora-tuilla kasvihuonekaasuilla on kielteisiä ympäristövaikutuksia (otsonikerroksen heikkeneminen ja ilmaston lämpeneminen), joita pyritään ehkäisemään sekä EU lainsäädännöllä että kansainvälisin sopimuksin. Otsonikerrosta heiken-

HE 273/2016 vp

tävistä aineista säädetään otsonikerrosta heikentävistä aineista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1005/2009, jäljempänä *otsoniasetus*. Fluoratuista kasvihuonekaasuista säädetään fluoratuista kasvihuonekaasuista ja asetuksen (EY) N:o 842/2006 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 517/2014, jäljempänä *F-kaasuasetus*. Otsoniasetus ja F-kaasuasetus ovat sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä Suomessa ja muualla EU:n alueella.

Lisäksi otsonikerrosta heikentävien aineiden ja fluorattujen kasvihuonekaasujen (F-kaasujen) käsittelystä on annettu kansallisesti tarpeellisia täydentäviä säännöksiä ympäristönsuojelulain (527/2014) 17 luvussa (159—166 §:t) sekä fluorattuja kasvihuonekaasuja tai otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävien laitteiden käsittelijän pätevyysvaatimuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (766/2016), jäljempänä *pätevyysasetus*. Pätevyysasetus korvasi samasta asiasta aikaisemmin annetun valtioneuvoston asetuksen (452/2009).

Ympäristönsuojelulain 159 §:n 1 momentissa säädetään kylmäalan pätevyysvaatimuksista viittaamalla sekä otsoniasetukseen, F-kaasuasetukseen että pätevyysasetukseen. Momentissa säädetyt pätevyysvaatimukset koskevat henkilöitä ja toiminnanharjoittajia, joka:

— asentavat tai huoltavat jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteita, sammutuslaitteistoja, ajoneuvojen ilmastointilaitteita ja suurjännitekytkinlaitteita, jotka sisältävät otsonikerrosta heikentäviä aineita tai fluorattuja kasvihuonekaasuja;

— asentavat tai huoltavat fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältäviä laitteita; ja

— käsittelevät käytettyjä otsonikerrosta heikentäviä aineita tai fluorattuja kasvihuonekaasuja tai vastaavat niiden jätehuollosta.

Ympäristönsuojelulain 159 §:n 2 momentissa säädetään yksityiskohtaisesti F-kaasuasetuksen ja otsoniasetuksen mukaisesta pätevyyden osoittamisesta. Momentin mukaan lain 159 § 1 momentissa tarkoitetun henkilön on osoitettava pätevyytensä otsoniasetuksen tai F-kaasuasetuksen taikka niiden nojalla säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalla toimivan henkilön on osoitettava pätevyytensä näyttötutkinnossa siten kuin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) säädetään sekä opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkinnossa siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) säädetään. Näyttötutkinnossa tutkintotoimikunta ja opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkinnossa koulutuksen järjestäjä antaa todistuksen pätevyytensä osoittaneelle henkilölle. Sammutuslaitteistoalalla, suurjännitekytkinlaittealalla ja ajoneuvojen ilmastointilaittealalla toimivan henkilön on osoitettava pätevyytensä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteen ottavan henkilön on osoitettava pätevyytensä Suomen ympäristökeskuksen hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Riittävän asiantuntevana tahona pidetään näiden alojen oppilaitosta tai henkilöiden sertifiointia hoitavaa yritystä taikka laitteen tai laitteiston maahantuojaa. Hyväksytysti suoritetusta kokeesta annetaan todistus pätevyytensä osoittaneelle henkilölle.

Ympäristönsuojelulain 159 §:n 4 momentissa säädetään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Suomen ympäristökeskuksen oikeudesta peruuttaa 2 momentissa tarkoitettu antamansa hyväksyntä järjestää kokeita henkilöiden pätevyyden arvioimiseksi.

Ympäristönsuojelulain 161 §:ssä säädetään toiminnan vastuuhenkilöistä ja laitteista. Pykälän 1 momentin mukaan 159 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toiminnanharjoittajien on nimettävä vastuuhenkilö, jonka on oltava asianomaisen toiminnanharjoittajan päätoimisessa palveluksessa ja jolla on 159 §:n 1 momentissa tarkoitettu pätevyys. Vastuuhenkilö vastaa siitä, että toiminnassa noudatetaan asetettuja ympäristönsuojeluvaatimuksia ja että asennus- ja huoltohenkilöstö täyttää pätevyysvaatimukset. Vastuuhenkilöllä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävästään.

Ympäristönsuojelulain 162 §:ssä säädetään pätevyyden todentamisesta. Pykälän 1 ja 2 momentin mukaan kylmäalalla toimivien henkilöiden ja toiminnanharjoittajien on tehtävä pätevyyden todentamista varten ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Pätevyysvaatimukset täyttävillä henkilöillä ja toiminnanharjoittajilla Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen. Pykälän 3 momentin nojalla Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi myös tietyin edellytyksin peruuttaa pätevyystodistuksen.

Ympäristönsuojelulain 164 §:ssä säädetään viranomaisen rekisteristä. Lain 164 § 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä 162 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen tehneistä toiminnanharjoittajista. Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä pätevyystodistuksista ja vastuuhenkilöistä.

Lain 164 §:n 2 momentin mukaan rekisteriin merkitään rekisteröitävän henkilön, liikkeen tai laitoksen nimi sekä tarpeelliset yhteystiedot. Pätevyystodistuksesta rekisteriin merkitään myös sen peruste ja erityisosaamisen ala. Merkintä on poistettava rekisteristä rekisteröidyn henkilön tai toiminnanharjoittajan sitä pyytäessä tai toiminnanharjoittajan liiketoiminnan loppuessa taikka pätevyystodistuksen tultua peruutetuksi.

Lain 164 §:n 3 momentin mukaan rekisteriin tallennettujen tietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999). Rekisteristä saa antaa tietoja jäljennöksinä ja yleisen tietoverkon kautta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä.

1.2 Käytäntö

Kylmäalan pätevyysrekisterin tietojen käyttö ja julkaisu

Kylmäalan töitä saavat tehdä vain ympäristönsuojelulain 164 §:ssä tarkoitettuun Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämään pätevyysrekisteriin rekisteröityneet toiminnanharjoittajat ja henkilöt. Ammattitaitoinen ja pätevä asennus, kunnossapito ja huolto ennaltaehkäisevät kylmäalan laitteiden väärän käsittelyn aiheuttamia vuotoja ja sitä kautta ympäristö- ja terveyshaittoja. Tätä kautta taataan myös se, että laitteet toimivat asianmukaisesti ja energiatehokkaasti, ja että takuu ja vakuutukset ovat voimassa.

Tämän esityksen valmisteluhetkellä pätevyysrekisterissä on lähes 16 000 nimeä. Kyse on viranomaisen henkilörekisteristä. Sen tietoihin kohdistuu tiedonsaantitarpeita eri tahoilta.

Pätevyysrekisterin tietoja tarvitaan ensinnäkin ympäristönsuojelulain mukaista viranomaisvalvontaa varten. Viranomaisvalvonnalla tarkoitetaan ensisijaisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa, joka voi lain 162 §:n 3 momentin nojalla peruuttaa pätevyystodistuksen, jos ilmenee, ettei henkilö tai toiminnanharjoittaja toimi pätevyysvaatimusten edellyttämällä tavalla tai jos toiminnanharjoittaja ei enää täytä pätevyysvaatimuksia. Lain 183 §:n 3 nojalla Turvallisuus- ja

kemikaalivirasto voi määrätä esimerkiksi toimintakiellon, jos toiminnanharjoittaja ei ole pätevyysrekisterissä.

Myös kylmäalan laitteiden omistajat ja haltijat tarvitsevat pätevyysrekisteristä tietoja. F-kaasuja sisältävien laitteiden osalta tämä tiedonsaantitarve perustuu suoraan F-kaasusetukseen, jonka mukaan laitteistojen haltijoilla ja omistajilla on velvollisuus varmistua, että vuototarkastukset ja kaasujen talteenoton suoritta asianmukaisesti pätevätyt henkilö. Otsoniasetuksessa ei ole vastaavaa vaatimusta.

Kylmäalan laitteiden haltijoiden ja omistajien kannalta, ja myös viranomaisvoimavarat huomioon ottaen, helpoin ja nopein tiedonsaantitapa olisi, että kylmäalan pätevyysrekisterin ammattipätevyystietoja voidaan luovuttaa avoimessa internet-verkossa, niin sanotun julkisen tietopalvelun kautta. Tämä olisi eduksi myös kylmäalan toimijoiden liiketoiminnan kannalta.

Kun kylmäalan pätevyystietoja luovutetaan avoimessa internet-verkossa, kyse on henkilötietojen sähköisestä luovuttamisesta viranomaisen henkilörekisteristä. Tällaista luovuttamista koskeva pääsääntö on ilmaistu viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, *julkisuuslaki*) 16 §:n 3 momentissa. Mainitun säännöksen mukaan sähköinen tietojen luovutus viranomaisen henkilötietorekisteristä on sallittua, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää kyseisiä tietoja. Koska internetin kautta luovutettavien tietojen vastaanottajia tai tietojen käyttötarkoitusta ei ole mahdollista varmistaa, on henkilötietojen luovuttaminen internet-verkon kautta mahdollista vain joko säätämällä asiasta erikseen laissa, tai henkilötietolain (523/1999) 8 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla asianomaisten henkilöiden antaman suostumuksen perusteella.

Ympäristönsuojelulain 164 § 3 momentin sääntelyssä viitataan julkisuuslakiin. Säännöksen mukaan rekisteristä saa antaa tietoja jäljennöksinä ja yleisen tietoverkon kautta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä. Säännöksen sanamuoto on jossain määrin epäselvä. Säännöksen on tulkittu mahdollistavan julkisen tietopalvelun perustamisen ja näin on myös toimittu.

Tarkkaan ottaen ympäristönsuojelulain 164 § 3 momentti sisältää julkisuuslain 16 §:n 3 momenttiin verrattuna erityissääntelyä ainoastaan pätevyysrekisteriin sisältyvien henkilötietojen antamistapojen osalta. Sen sijaan lain 164 § 3 momentin sanamuoto ei poista henkilötietolain mukaisten henkilötietojen luovuttamisedellytysten soveltamista. Näin ollen voimassa olevan lain 164 § 3 momentti ei itse asiassa mahdollista sitä, että kylmäalan pätevyysrekistereihin sisältyviä henkilötietoja julkaistaisiin avoimessa internet-verkossa, elleivät asianomaiset henkilöt ole nimenomaisesti siihen antaneet suostumustaan.

Koska pätevyysrekisterin sisältämien henkilötietojen sähköiseen luovuttamiseen ei ole käytännössä mahdollista hankkia kaikkien henkilöiden ja toiminnanharjoittajien suostumusta näiden suuren määrän vuoksi, on ympäristönsuojelulain 164 §:ään tarpeen lisätä säännökset kylmäalan pätevyysrekisterin tiettyihin tietoihin perustuvasta internetin kautta toimivasta kaikille avoimesta julkisesta tietopalvelusta.

Nykytilanteessa viranomaisten henkilörekistereihin sisältyviin tiettyihin tietoihin perustuvista kaikille avoimista julkisista tietopalveluista säädetään useammassa eri laissa. Ainakin seuraavat lait sisältävät tällaisia säännöksiä:

— laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) 24 c §;

HE 273/2016 vp

- laki eläinlääkärin ammatin harjoittamisesta (29/2000) 33 a §;
- laki rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä (147/2015) 5 §;
- laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015) 18 §.

Edellä lueteltuja säännöksiä ja niiden yhteydessä saatua perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä voidaan hyödyntää, kun ympäristönsuojelulain 164 §:n sääntelyä täydennetään julkista tietopalvelua koskevilla säännöksillä.

Kylmäalan pätevyysvaatimukseen liittyvän sääntelyn suhde EU- lainsäädäntöön

Ympäristönsuojelulain 159 §:n (otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja käsitteleviltä vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen), 161 §:n (toiminnan vastuuhenkilö ja laitteet) ja 162 §:n (pätevyuden todentaminen) säännökset liittyvät otsoniasetuksen ja F-kaasusetuksen kansalliseen täytäntöönpanoon. Säännökset eivät kuitenkaan täysin vastaa F-kaasusetusta. Säännöksissä ei ole huomioitu sitä, että F-kaasusetuksen mukaisesti pätevyysvaatimukset laajenivat aikaisempaa EU-sääntelyyn verrattuna uusille toimialoille eli kylmäkuljetuskuorma-autojen ja -perävaunujen jäähdytysyksiköiden ja kaikkien sähköisten kytkinlaitteiden käsittelyyn. Näitä laitteita käsittelevien on F-kaasusetuksen mukaan osoitettava pätevyytensä 1 päivänä heinäkuuta 2017 mennessä. Mainittujen kansallisten säännösten sisältöä ja terminologiaa on näin ollen syytä muuttaa vastaamaan nykyistä täsmällisemmin F-kaasusetusta.

F-kaasusetuksen mukaiset pätevyysvaatimukset on jo toimeenpantu kansallisesti edellä mainitulla pätevyysasetuksella. F-kaasusetuksessa säädetty päivämäärä on huomioitu pätevyysasetuksen siirtymäsäännöksissä säännöksellä, jonka mukaan ”tämän asetuksen mukainen pätevyys kylmäkuljetusalalla ja sähköisten kytkinlaitteiden alalla on todennettava viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2017”. F-kaasusetuksessa säädetty päivämäärä tulisi huomioida asianmukaisesti myös lakitason sääntelyssä.

Kylmäalan pätevyyskokeiden järjestämistä koskevat hyväksyntätehtävät

Kuten edellä selostetusta lain 159 §:n 2 momentista ilmenee, kylmäalan pätevyyskokeiden järjestämistä koskevat hyväksyntätehtävät on nykytilanteessa jaettu Suomen ympäristökeskuksen ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kesken. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaa sammuuslaitteistoalalla, suurjännitekytkinlaitealalla ja ajoneuvojen ilmastointilaittealalla toimivan henkilön pätevyyskokeiden järjestämisen hyväksymisestä. Suomen ympäristökeskus vastaa F-kaasuja luottimina käyttävistä laitteista näitä kaasuja talteen ottavan henkilön pätevyyskokeiden järjestämisen hyväksymisestä, jäljempänä liuotinalan pätevyyskokeiden järjestämisen hyväksymisestä.

Nykytilanteessa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto käsittelee vuositasolla noin viisi hakemusta pätevyyskokeiden järjestäjien hyväksymiseksi. Näiden hakemuksen käsittelyyn tarvittava aika on yhteensä noin viikko. Pääosa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kylmäalan pätevyysvaatimukseen liittyvästä työstä liittyy kuitenkin henkilöiden ja toiminnanharjoittajien pätevyystodistusten myöntämiseen. Pätevyuden todentamista varten tehtäviä ilmoituksia käsitellään vuositain noin 2000 kappaletta ja valvontatapauksia noin 100 kappaletta. Työ tehdään ympäristöministeriön määrärahalta, joka viime vuosia on ollut 155 000 e/vuosi.

Sen sijaan Suomen ympäristökeskukselle ei ole toistaiseksi tullut yhtään lain 159 §:n 2 momentin tarkoittamia liuotinalan pätevyyskokeen järjestämistä koskevia hyväksymispyyntöjä.

F-kaasuja liuottimina käytettäviä laitteita voisi olla käytössä esimerkiksi elektroniikkateollisuudessa, silmäkirurgiassa ja fysiikan tutkimuslaboratoriossa. Tällaisia laitteita ei tiettävästi tällä hetkellä ole Suomessa käytössä. On myös epätodennäköistä, että näitä laitteita Suomessa otettaisiin käyttöön, koska niiden sisältämiä fluorattujen kasvihuonekaasujen markkinoille saattamista rajoitetaan voimakkaasti F-kaasusetuksella.

Lain 159 § 2 momentin valmisteluaineistosta ei löydy asiantuntemukseen liittyviä perusteita sille, miksi eri pätevyyskokeiden järjestämistä koskeva hyväksyntätehtävä on alun perin jaettu kahden eri viranomaisen välillä. Sen sijaan sääntelyn selkeyden ja johdonmukaisuuden näkökulmasta kaikki pätevyyskokeiden järjestämistä koskevat hyväksyntätehtävät olisi perusteltua osoittaa yhdelle viranomaiselle eli Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, jolle on kertynyt myös käytännön kokemusta lain 159 §:n 2 momentin soveltamisesta.

2 Ehdotetut muutokset

2.1 Kylmäalan pätevyysrekisteriin ja sen tietojen julkaisuun liittyvät ehdotukset

Voimassa olevan lain 164 §:ssä säädetään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämästä rekisteristä, joka sisältää myös henkilötietoja. Tätä sääntelyä täsmennettäisiin eräiltä osin vastaamaan nykyistä paremmin niitä vaatimuksia, joita henkilörekistereistä säätämiseksi on asetettu. Keskeisin muutos olisi kuitenkin se, että pykälään lisättäisiin nimenomaiset säännökset eräisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämän rekisterin tietoihin perustuvasta internetin kautta toimivasta kaikille avoimesta julkisesta tietopalvelusta. Julkinen tietopalvelu olisi siis myös henkilörekisteri, mutta sisällöltään taustarekisteriään (eli pätevyysrekisteriä) suppeampi. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan pykälän muuttunutta asiasisältöä.

Pykälän 1 momentissa asetettaisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle velvollisuus pitää rekisteriä pätevyytensä 162 §:n mukaisesti osoittaneista toiminnanharjoittajista ja henkilöistä sekä 161 §:ssä tarkoittamista toiminnan vastuuhenkilöistä näiden toiminnan valvontaa varten. Voimassa olevan lain 164 §:n 1 momentin sääntelyyn verrattuna uutta olisi henkilötietolain edellyttämä säännös rekisteriin talletettujen tietojen käyttötarkoituksesta. Säännös olisi myös nykyiseen 164 § 1 momentin sääntelyyn verrattuna ilmaisultaan yksinkertaisempi ja selkeämpi.

Pätevyytensä lain 162 §:n 2 momentin mukaisesti osoittaneista toiminnanharjoittajista ja henkilöistä sekä lain 161 §:n tarkoittamista toiminnan vastuuhenkilöistä on tarpeen pitää rekisteriä näiden toiminnan valvontaa varten. Tämä pykälän 1 momentissa määritelty rekisterin käyttötarkoitus viittaisi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle lain 162 §:n 3 momentissa ja lain 183 §:n 3 momentissa säädettyihin tehtäviin. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi lain 162 §:n 3 momentin nojalla peruuttaa pätevyydistuksen, jos ilmenee, ettei henkilö tai toiminnanharjoittaja toimi pätevyysvaatimusten edellyttämällä tavalla tai jos toiminnanharjoittaja ei enää täytä pätevyysvaatimuksia. Lain 183 §:n 3 nojalla Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi määrätä esimerkiksi toimintakiellon, jos toiminnanharjoittaja ei ole pätevyysrekisterissä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä 1 momentin mukaisen käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisista tiedoista, jotka pätevyytensä osoittaneista toiminnanharjoittajista talletetaan rekisteriin. Sääntely olisi voimassa olevan lain 162 § 2 momenttiin verrattuna yksityiskohtaisempaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä 1 momentin mukaisen käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisista tiedoista, jotka pätevyytensä osoittaneista henkilöistä talletetaan rekisteriin. Sääntely olisi voimassa olevan lain 162 § 2 momenttiin verrattuna yksityiskohtaisempaa.

Säännöksessä ”kotiosoite tai sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan” viittaisi siihen, että rekisteriin talletetaan henkilöiden osalta joko kotiosoite tai työnantajan osoite.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin julkisesta tietopalvelusta, joka muodostuisi tietyistä pätevyysrekisteriin talletetuista tiedoista. Säännös olisi erityissääntelyä suhteessa henkilötietolakiin (henkilötietojen käsittely, mukaan lukien luovuttamisen edellytykset) ja julkisuuslain 16 § 3 momenttiin (henkilötietojen luovuttamistavat viranomaisen henkilörekisteristä).

Julkista tietopalvelua koskeva säännös sisältäisi yksityiskohtaisen luettelon julkisen tietoverkon välityksellä julkaistavista tiedoista. Luettelon mukaiset tiedot olisivat keskeisiä pätevyyden varmistamisen sekä henkilöiden riittävän tunnistettavuuden kannalta.

Julkisen tietopalvelun kautta kylmälaitteen haltijat ja omistajat (ja myös esimerkiksi muut ympäristönsuojelulain mukaiset valvontaviranomaiset) voivat helposti, nopeasti ja maksutta varmistaa, onko kulloinkin kyseessä olevan kylmälaitteen asennus- tai huoltotöitä tekevällä säädösten mukainen pätevyys. F-kaasuja sisältävien laitteiden osalta tämä tiedonsaanti-tarve perustuu suoraan F-kaasuasetukseen, jonka mukaan laitteistojen haltijoilla ja omistajilla on velvollisuus varmistua, että vuototarkastukset ja kaasujen talteenoton suoritta asianmukaisesti pätevä henkilö. Julkista tietopalvelua koskeva sääntely on siten tarpeen F-kaasuasetukseen sisältyvien velvoitteiden toteuttamiseksi. Julkista tietopalvelua tarvitaan F-kaasuasetuksen takia neljästä syystä:

- 1) F-kaasuja sisältävien laitteiden asennuksen, huollon, kunnossapidon, korjauksen ja käytöstä poistamisen sekä F-kaasujen talteenoton pätevyyden varmistaminen;
- 2) vuototarkastusten suorittamisen henkilöpätevyyden varmistaminen;
- 3) F-kaasujen myyminen vain päteville toiminnanharjoittajille; ja
- 4) esitetyt laitteiden myyntiin liittyvä varmistus siitä, että loppukäyttäjällä on asennukseen pätevä toiminnanharjoittaja.

Luovutettaessa tietoja julkisen tietopalvelun kautta, ovat tietojen vastaanottajia kaikki, jotka voivat internetiä käyttää, eikä luovutettavien tietojen käyttötarkoitusta ei ole mahdollista etukäteen ja tapauskohtaisesti selvittää. Toisin sanoen julkaistessaan pykälän 4 momentissa tarkoitettua tietoa avoimessa internet-verkossa, rekisterinpitäjä eli Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei käytännössä voi enää hallita niiden käyttöä.

Pykälän 5 momentti sisältäisi säännöksen, joka mahdollistaisi sen, että joissain tilanteissa 4 momentissa luetellut tiedot säilyisivät pätevyysrekisterissä, mutta ne eivät näkyisi julkisessa tietopalvelussa. Tietojen näkyvyyttä julkisessa tietopalvelussa voitaisiin ehdotetun säännöksen nojalla rajoittaa perustellusta syystä joko tilapäisesti tai pysyvästi.

Käytäntö on osoittanut, että puolustusvoimilla saattaa olla tarve rajoittaa joidenkin pätevyysrekisteriin sisältyvien tietojen julkaisemista kaikille avoimessa tietoverkossa. Näin ollen ehdotetun 5 momentin mukaan julkisen tietopalvelun välityksellä luovutettavia tietoja voitaisiin puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen pyynnöstä joko tilapäisesti tai pysyvästi rajoittaa, jos se on tarpeen valtakunnallisen turvallisuuden tai huoltovarmuuden vuoksi. Tyypillisesti kyse olisi pysyvästä rajoittamisesta.

Lisäksi julkisen tietopalvelun välityksellä luovutettavia tietoja voidaan ehdotetun 5 momentin mukaan rajoittaa joko tilapäisesti tai pysyvästi myös toiminnanharjoittajan, toiminnan vastuu-

henkilön tai henkilön sitä perustellusta syystä erikseen pyytäessä. Tällainen mahdollisuus saattaa olla tarpeen esimerkiksi jos henkilö, jonka tiedot on talletettu pätevyysrekisteriin, ei tilapäisesti harjoita ammattiaan opintojen tai muun syyn vuoksi.

Pykälän 6 momentin mukaan julkisesta tietopalvelusta tietoja voisi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen säännöksessä määriteltyjä hakuperusteita. Kussakin yksittäisessä haussa voisi käyttää hakuperusteena joko 6 momentin 1 kohdassa tai 2 kohdassa tarkoitettuja hakuperusteita. Hakuperusteiden avulla voisi tietopalvelusta löytää pätevän henkilön nimen perusteella, tietyn kunnan alueella asuvat tai työssä olevat (työnantajan toimipaikka) pätevät henkilöt ja toiminnanharjoittajat sekä tietyn kunnan alueelle asuvat tai työssä olevat (työnantajan toimipaikka) tietyn toimintaoikeuden omaavat henkilöt ja toiminnanharjoittajat. Henkilöiden osalta kuntatieto auttaisi pätevien henkilöiden yksilöimisessä, koska syntymäaikaa tai syntymävuotta ei saa ehdotetun 4 momentin nojalla julkaista.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin pätevyysrekisteriin ja julkiseen tietopalveluun talletettujen tietojen poistamisesta tilanteessa, jossa toiminnanharjoittajan, vastuuhenkilön tai henkilön toiminta lain 159 §:n tarkoittamalla toimialalla päättyy tämän oman ilmoituksen mukaisesti, pätevyyden tultua peruutetuksi lain tai henkilön kuoltua. Erona 5 momenttiin olisi se, että tiedot poistettaisiin samanaikaisesti ja pysyvästi sekä rekisteristä että tietopalvelusta.

Ehdotetun 7 momentin asiasisältö perustuisi pitkälti voimassa olevan lain 164 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään merkinnän poistamisesta rekisteristä. Voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna uutta olisi sääntelyn ulottaminen myös julkiseen tietopalveluun ja säännös, jonka mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulee poistaa rekisteristä ja julkisesta tietopalvelusta toiminnan vastuuhenkilöä tai henkilöä koskevat tiedot viipymättä sen jälkeen, kun se on saanut tiedon toiminnan vastuuhenkilön tai henkilön kuolemasta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei saa nykyisin Väestörekisterikeskuksesta tietoja kuolleista henkilöistä automaattisesti. Tähän on tulossa lähivuosina muutos, eli Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tulee saamaan yhтеyden Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmään.

Ehdotettu 7 momentti liittyisi erityisesti henkilötietolain 9 §:ssä säädettyjen tietojen laatua koskevien periaatteiden toteuttamiseen. Henkilötietolain 9 § 1 momentin mukaan käsiteltävien henkilötietojen tulee olla määritellyn henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen kannalta tarpeellisia (tarpeellisuusvaatimus). Henkilötietolain 9 § 2 mukaan rekisterinpitäjän on huolehdittava siitä, ettei virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita henkilötietoja käsitellä (virheettömyysvaatimus).

2.2 Muut ehdotukset

Lain 159 § 1 momentissa täsmennettäisiin luetteloa toiminnoista, joita vaatimus ammattipätevyydestä koskee. Ehdotetut termit eli ”asennus, kunnossapito, huolto, korjaus, käytöstä poisto ja talteenotto” perustuisivat F-kaasusetukseen ja otsoasetukseen. Vastaava muutos tehtäisiin 161 § 2 momentissa.

Lain 159 § 2 momenttiin lisättäisiin F-kaasusetuksen mukaisesti uusi toimiala, jolla edellytetään henkilöiden pätevoitymistä, eli kylmäkuljetuskuorma-autojen ja -perävaunujen jäähdytysyksikköjen käsittely. Lisäksi F-kaasusetus edellyttää pätevyyden osoittamista kaikkien sähköisten kytkinlaitteiden käsittelyä suorittavilta henkilöiltä riippumatta laitteiden koosta. Vastaavat muutokset tehtäisiin 161 § 1 momenttiin ja 162 § 2 momenttiin.

Lain 159 § 2 momenttiin tehtäisiin myös eräitä terminologisia muutoksia. Voimassa olevassa säännöksessä mainittu laki ammatillisesta koulutuksesta on nykyisin nimeltään laki ammatilli-

sesta peruskoulutuksesta (nimeke muutettu lailla 787/2014). Voimassa olevassa säännöksessä käytetyn ilmauksen ”opetussuunnitelmaperusteinen koulutus” sijasta käytetään nykyisin ilmausta ”ammattillinen peruskoulutus”.

Lisäksi lain 159 § 2 momentissa Suomen ympäristökeskukselle säädetty liuotinalan pätevyyskokeiden järjestämistä koskeva hyväksyntätehtävä siirrettäisiin sääntelyn selkeyden ja johdonmukaisuuden vuoksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Tämän viranomaistehtävän siirron vuoksi myös lain 159 § 4 momenttia muutettaisiin siten, että ainoastaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto olisi toimivaltainen viranomaisen tapauksessa, jossa ilmenee tarve peruuttaa jollekin taholle myönnetty hyväksyntä järjestää pätevyyskokeita.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Yleistä

Esityksessä tarkoitettu pätevyysrekisterin tietoihin perustuva julkinen tietopalvelu on ollut käytössä jo useamman vuoden, vaikka sääntely ei sitä tarkkaan ottaen olisi mahdollistanut. Näin ollen lakiin lisättävillä julkista tietopalvelua koskevilla säännöksillä ei juurikaan olisi käytännön seurauksia.

Muilla esitykseen sisältyvillä ehdotuksilla täsmennettäisiin kansallista sääntelyä vastaamaan F- kaasuasetuksen sääntelyä sekä toteutettaisiin sääntelyä selkiyttävä ja johdonmukaistava viranomaistehtävän siirto Suomen ympäristökeskukselta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

3.2 Taloudelliset vaikutukset

Julkinen tietopalvelu

Esityksessä tarkoitettujen julkisen tietopalvelun ylläpitokustannukset ovat tähän mennessä olleet yhteensä noin 53 000 euroa vuodessa. Kustannukset ovat koostuneet sekä henkilökuluista että tietojärjestelmän tekniseen ylläpitoon liittyvistä kuluista seuraavasti: kylmäalan pätevyysrekisterin ylläpitoon on tarvittu henkilöresurssija noin 0.5 htv, mikä tarkoittaa kustannusvaikutuksena 35 000 euroa vuodessa ja lisäksi pätevyysrekisteriin liittyvän tietojärjestelmän ylläpitomaksut ovat olleet vuodessa noin 18 000 euroa. Esityksessä tarkoitettujen julkisen tietopalvelun vuosittaiset ylläpitokustannukset säilyisivät jatkossakin samalla tasolla.

Kylmäalan pätevyysvaatimusten laajentaminen

Kylmäalan pätevytyksen kustannukset koostuvat muutaman päivän koulutukseen ja/tai näyttötutkintoon osallistumisesta sekä pätevyystodistuksen hankkimisesta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta. Todistus maksaa noin 80 euroa.

Kylmäkuljetuskuorma-autojen ja -perävaunujen jäähdytyslaitteiden huolto on pääosin muutama suuren yrityksen käsissä ja niiden henkilöstö on jo vapaaehtoisesti pätevyitynyttä. Myös sähköisten kytkinlaitteiden käsittelyä edellyttävillä toimialoilla on jo jonkin verran pätevyitynyttä henkilöstöä, koska jo aiemmin voimassa olleiden säädösten mukaisesti suurjännitekytkinlaitteiden käsittely on edellyttänyt pätevyyttä. Pätevöinnin laajeneminen pieniin sähköisiin kytkinlaitteisiin tuo kuitenkin uusia huomioon otattavia vaatimuksia esimerkiksi merenkulku-alalla. Jos merenkuluun käytettävillä aluksilla tehdään sellaista asennusta tai huoltotoimintaa, joissa kajotaan kytkinlaitteen kaasupiiriin, varustamoiden pitäisi siten joko ostaa sähköisten kytkinlaitteiden huoltopalveluita tai pätevöittää omaa henkilökuntaansa. Kytkinlaitteiden nor-

maali ylläpito aluksilla ei kuitenkaan vaadi kaasupiiriin kajoamista eli pätevyysvaatimusten laajentumisen vaikutukset merenkulualalla olisivat käytännössä vähäiset.

Kaiken kaikkiaan kylmäalan pätevyysvaatimusten laajeneminen uusille toimialoille tarkoittaa Suomessa sitä, että uusia pätevöityneitä henkilöitä tulee arviolta muutamia kymmeniä lisää.

Viranomaistehtävän siirto

Liutinalan pätevyyskokeiden järjestämistä koskevan hyväksyntätehtävän siirto Suomen ympäristökeskukselta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle muuttaisi liutinalan pätevyyskokeen järjestäjäksi hakemisen maksulliseksi. Näin sen vuoksi, että Suomen ympäristökeskus ei ole määritellyt kyseistä hyväksyntää maksulliseksi suoritteeksi, mutta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullista suoritteista annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen (1579/2015) mukaisesti pätevyyskokeen järjestäjän hyväksyminen maksaa 400 euroa. Siirron eri tahoille aiheuttama taloudellinen vaikutus olisi kuitenkin käytännössä vähäinen, koska yhtään liutinalan pätevyyskokeiden järjestämistä koskevaa hyväksymispyyntöä ei ole tähän mennessä vielä jouduttu käsittelemään, eikä ole syytä olettaa, että tilanne tästä muuttuisi.

3.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Julkinen tietopalvelu

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tähänkin saakka huolehtinut pätevyysrekisteriin perustuvan julkisen tietopalvelun ylläpidosta. Nyt ehdotettavilla julkista tietopalvelua koskevilla säännöksillä ei siten olisi vaikutusta viranomaisten tehtävien määrään tai luonteeseen, eikä menettelytapoihin ja palvelukykyyn.

Kylmäalan pätevyysvaatimusten laajentaminen

Olemassa olevat kylmäalan koulutus- ja tutkintojärjestelmät soveltuvat sellaisenaan myös tässä esityksessä tarkoitetuille uusille toimialoille. Lisäksi uudet toimialat ovat hyvin tietoisia muutoksesta, koska ne ovat olleet mukana sekä F-kaasuasetuksen valmistelussa että F-kaasuasetuksen mukaisten pätevyysvaatimusten kansalliseen toimeenpanoon liittyvän pätevyysasetuksen valmistelussa. Toisin sanoen viranomaisten työmäärä ei lisäännä eikä menettelytapoja tarvitse muuttaa, kun uusia koulutus- ja tutkintojärjestelmiä ei tarvitse luoda, eikä pätevyysvaatimukseen liittyvää ohjeistusta ja neuvontaa tarvitse merkittävässä määrin lisätä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi hoitaa uusien pätevöityneiden henkilöiden rekisteröinnin olemassa olevilla henkilövoimavaroilla.

Viranomaistehtävän siirto

Suomen ympäristökeskukselle ei ole tähän mennessä tullut lainkaan sille säädettyjä liutinalan pätevyyskokeiden järjestämistä koskevia hyväksymispyyntöjä. Näin ollen kyseisen hyväksyntätehtävän siirtäminen Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ei ainakaan välittömästi lisääsi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston työmäärää. Ei ole syytä olettaa, että tilanne tästä muuttuisi (ko. laitteita ei todennäköisesti oteta käyttöön Suomessa), joten voidaan arvioida, ettei Turvallisuus- ja kemikaaliviraston työmäärä siirron vuoksi jatkossakaan kasvaisi.

3.4 Ympäristövaikutukset

Esityksen ympäristövaikutukset liittyisivät lähinnä kylmäalan pätevyysvaatimusten laajentamiseen. Kylmäalan pätevyysvaatimukset ehkäisevät välillisesti ympäristö - ja terveyshaittojen

syntymistä (erityisesti laitevuodot ja jätteiden hallinta). Näiden vaatimuksien laajentamisella uusille F-kaasuasetuksen edellyttämille toimialoille voidaan siten arvioida olevan myös myönteisiä ympäristövaikutuksia.

3.5 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksen yhteiskunnalliset vaikutukset liittyisivät julkiseen tietopalveluun.

Julkista tietopalvelua koskevilla säännöksillä ympäristönsuojelulain sääntely saatettaisiin vastaamaan henkilötietolain ja julkisuuslain vaatimuksia. Tätä kautta esityksellä on yhteys perustuslain 10 §:ssä säädettyyn yksityisyyden suojaan ja sen edistämiseen.

Esityksessä tarkoitettu julkinen tietopalvelu takaa kansalaisille mahdollisuuden saada avoimen tietoverkon välityksellä helposti ja nopeasti tietoa kylmäalan laitteita asentavien ja huoltavien pätevyydestä. Julkisen tietopalvelun käyttäminen tarjoaa vaihtoehdon henkilön fyysistä läsnäoloa tai muuta yhteydenottoa viranomaiseen edellyttävälle asioinnille. Tätä kautta esityksellä on yhteys myönteisten tietoyhteiskuntavaikutusten edistämiseen. Kun julkisen tietopalvelun käyttö on lisäksi maksutonta, kansalaisilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet pätevyystietojen käyttöön. Tätä kautta esityksellä on yhteys perustuslain 6 §:ssä säädettyyn yhdenvertaisuusperiaatteeseen ja sen edistämiseen.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä virkatyönä. Valmistelun aikana on tehty yhteistyötä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kanssa.

F-kaasuasetuksen mukaiset pätevyysvaatimukset on jo toimeenpantu pätevyysasetuksella. Kyseistä asetusta valmisteltaessa järjestettiin laaja lausuntokierros, jossa lausunnot pyydettiin myös niiltä toimijoilta, joita pätevyysvaatimusten laajeneminen koskee. Nämä toimijat ovat aikanaan aktiivisesti osallistuneet myös F-kaasuasetuksen valmisteluun. Näin ollen päädyttiin siihen, ettei esitykseen sisältyvistä F-kaasuasetukseen liittyvistä ehdotuksista ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista järjestää enää kovin laajaa lausuntokierrosta.

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunto seuraavilta tahoilta: liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Suomen ympäristökeskus, Suomen kylmäliikkeiden liitto ry, Suomen kylmäyhdistys ry, Suomen Lämpöpumppuyhdistys ry ja Tietosuojavaltuutetun toimisto.

Lausunnon esityksestä antoivat oikeusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, Tietosuojavaltuutetun toimisto ja Suomen ympäristökeskus. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa esityksestä.

Esitys toimitettiin lainsäädännön arviointineuvostolle samalla, kun se lähetettiin lausunnonle. Arviointineuvosto ei valinnut esitystä käsiteltäväkseen.

Esityksestä saatu lausuntopalaute oli hyvin niukkaa. Useilla tahoilla, oikeusministeriö mukaan lukien, ei ollut mitään huomautettavaa esityksestä.

Tietosuojavaltuutetun toimisto piti esitystä henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta perusteltuna ja huolellisesti valmisteltuna. Suomen ympäristökeskus toi erikseen esiin pitävänsä julki-

seen tietopalveluun liittyviä muutoksia tarpeellisena. Parannus- tai korjausehdotuksia ei esitetty.

Tietosuojavaltuutetun toimisto toi kuitenkin esiin, että Euroopan unionin tietosuoja-asetus on hyväksytty ja se on osa sovellettavaa oikeuttamme 25.5.2018 alkaen. Tähän liittyen oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään tietosuoja-asetuksen edellyttämien kansallisten lainsäädäntötoimien tarvetta sekä koordinoimaan ja avustamaan henkilötietojen käsittelystä annetun erityislainsäädännön tarkistamiseksi tehtävää lainvalmistelutyötä. Lisäksi valtiovarainministeriö on syyskuussa 2016 julkaissut Itä-Suomen yliopistossa tehdyn tutkimuksen, jossa on arvioitu tiedonhallintaa koskevaa lainsäädännön kehittämistarpeita. Tutkimusraportin mukaan tavoitteena tulisi olla, että useita lakeja ja satoja säännöksiä kumottaisiin uudella lailla ja että erityislainsäädännössä olevat fraasiluonteiset säännökset tulisi keskittää mahdollisuuksien mukaan yleislakiin. Valtiovarainministeriö on perustamassa työryhmää asian jatkoselvittämistä varten. Nämä Tietosuojavaltuutetun toimiston lausuntoon sisältyvät maininnat viittanevat siihen, että myös nyt ehdotettavaa julkista tietopalvelua koskevaa sääntelyä saatetaan joutua tarkistamaan lähitulevaisuudessa.

Suomen ympäristökeskus esitti muutosta ympäristönsuojelulain 159 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään F - kaasusetuksen ja otsoniasetuksen mukaisesta pätevyiden osoittamisesta. Suomen ympäristökeskus ehdotti, että sille mainitussa säännöksessä säädetty pätevyyskokeiden järjestämistä koskeva hyväksyntätehtävä siirrettäisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Kyse on tehtävästä hyväksyä tahot, jotka voivat järjestää pätevyyskokeita fluorattuja kasvihuonekaasuja näihin kaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista talteen ottaville henkilöille. Muut säännöksen tarkoittamat pätevyyskokeiden järjestämistä koskevat hyväksyntätehtävät on jo säädetty Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Olisi selkeää ja johdonmukaista, että kaikki pätevyyskokeiden järjestämistä koskevat hyväksyntätehtävät osoitettaisiin yhdelle ja samalle viranomaiselle. Lisäksi Suomen ympäristökeskukselle ei ole toistaiseksi tullut lainkaan sille säädettyjä pätevyyskokeiden järjestämistä koskevia hyväksymispyyntöjä. Näin ollen ehdotetun tehtäväsiirron käytännön vaikutukset Turvallisuus- ja kemikaaliviraston työmäärään olisivat Suomen ympäristökeskuksen arvion mukaan olemattomat.

Suomen ympäristökeskuksen muutosehdotuksesta pyydettiin nopealla aikataululla Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja työ- ja elinkeinoministeriön näkemystä. Nämä tahot eivät vastustaneet ehdotusta, joten jatkovalmistelussa edettiin sen mukaisesti eli esitystä täydennettiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esitti eräitä terminologisia päivitys- ja muutosehdotuksia edellä mainittuun ympäristönsuojelulain 159 §:n 2 momenttiin. Jatkovalmistelussa päädyttiin siihen, ettei ilmaisua ”todistus pätevyiden osoittaneelle” muuteta opetus- ja kulttuuriministeriön ehdottamalla tavalla ilmaisuksi ”todistus osaamisen osoittaneelle”, sillä kyse on vakiintuneesta terminologiasta, joka pohjautuu EU-lainsäädäntöön. Muut opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotukset huomioitiin.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2017.

Lain voimaantuloajankohta perustuisi F- kaasusetuksen sääntelyyn. F- kaasusetuksen mukaan kylmäkuljetuskuorma-autojen ja -perävaunujen jäähdytysyksiköitä ja kaikkia sähköisten kytkinlaitteita käsittelevien on osoitettava pätevyytensä 1 päivänä heinäkuuta 2017 mennessä. Kyseinen F-kaasusetuksessa säädetty päivämäärä (1.7.2017) on huomioitu myös pätevyysasetuksen sääntelyssä.

6 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotettu 164 § koskee Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämää pätevyysrekisteriä ja sen eräistä tiedoista muodostettavaa julkista tietopalvelua. Sekä pätevyysrekisteri että julkinen tietopalvelu sisältävät muiden tietojen lisäksi myös henkilötietoja, eli kyse on viranomaisen henkilörekistereistä. Sääntely on siten merkityksellistä perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta. Jokaisen yksityiselämä on perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään kyseisen momentin mukaan tarkemmin lailla. Viimeksi mainittu säännös viittaa perusoikeusuudistusta koskevan hallituksen esityksen mukaan tarpeeseen lain-säädannöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä (HE 309/1993 vp, s. 53).

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä henkilötietojen suojasta viranomaisten henkilörekistereihin liittyvässä sääntelyssä on verrattain runsaasti. Valiokunta on vakiintuneesti pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (PeVL 14/2002 vp, s. 2, PeVL 27/2006 vp, s. 2/I, PeVL 2/2008 vp, s. 2/II). Lailla säätämisen vaatimus ulottuu myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PeVL 12/2002 vp, s. 5).

Lisäksi perustuslakivaliokunta on erikseen tarkastellut henkilötietojen suojaa julkiseen tietopalveluun liittyvässä sääntelyssä lausunnoissaan PeVL 32/2008 sekä PeVL 65/2014 vp. Tarkastelun kohteena ovat olleet terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden ammattipätevyyden varmistamiseen liittyvät julkiset tietopalvelut, joissa kaikille avoimen internet-verkon välityksellä julkaistaan jopa useita tuhansia henkilötietoja. Näiden tietopalvelujen tarkoituksena on parantaa kansalaisten tiedonsaantia kyseisten ammattihenkilöiden ammattipätevyydestä. Valiokunta on todennut tällaisen tarkoituksen liittyvän terveydenhuollon ja sosiaalihuollon asiakkaiden oikeusturvan parantamiseen ja viime kädessä perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvatun oikeuden edistämiseen ja pitänyt tällaista tarkoitusta sinänsä perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä. Lisäksi valiokunta on pitänyt tärkeänä, että julkista tietopalvelua koskevassa sääntelyssä avoimen internet-verkon välityksellä julkaistavat tiedot ovat keskeisiä ammattihenkilöiden pätevyyden arvioinnin ja ammattihenkilöiden tunnistettavuuden kannalta, ja että kyseiset tiedot on sääntelyssä tarkasti määritelty. Valiokunta on pitänyt yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta olennaisena sitä, että laajasta internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja voi hakea vain yksittäisinä hakuina, eli ei massahakuina. Lisäksi valiokunta on pitänyt asianmukaisena kuolemantapauksiin liittyvän tietojen poistovelvollisuuden huomioimista sääntelyssä.

Ehdotetun 164 §:n 1 momentin mukaan pätevyysrekisteriin talletettavia tietoja käytettäisiin lain mukaiseen valvontaan ja rekisteriin talletettaisiin ehdotetun 160 §:n 2 momentin mukaan vain tämän käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot, jotka on lisäksi määritelty yksityiskohtaisesti.

Ehdotetun 164 §:n 3 momentin mukaisessa julkista tietopalvelua koskevassa sääntelyssä on kyse tietojen luovuttamista henkilörekisteristä koskevasta sääntelystä. Sääntely on erityissääntelyä suhteessa henkilötietolakiin (henkilötietojen käsittely/luovuttamisen edellytykset) ja julkisuuslain 16 §:n 3 momenttiin (henkilötietojen luovuttamistavat viranomaisen henkilörekisteristä).

HE 273/2016 vp

Julkisen tietopalvelun kautta otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävien ja fluorattuja kasvi-huonekaasuja sisältävien laitteiden ja omistajat ja haltijat voivat helposti, nopeasti ja maksutta varmistaa, että laitteen asennus- tai huoltotöitä tekevällä on säädösten mukainen pätevyys. Ammattitaitoinen ja pätevä asennus, kunnossapito ja huolto ennaltaehkäisevät laitteiden väärän käsittelyn aiheuttamia vuotoja ja sitä kautta ympäristö- ja terveyshaittoja sekä takaavat, että laitteet toimivat asianmukaisesti ja energiatehokkaasti, ja että takuu ja vakuutukset ovat voimassa. Näin ollen julkisen tietopalvelun tarkoitus liittyy viime kädessä sekä perustuslain 20 § 1 momentissa säädetyn ympäristöperusoikeuden edistämiseen että perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan edistämiseen. Tällaista tarkoitusta voidaan perustuslakivaliokunnan aikaisemmassa lausuntokäytännössä (PeVL 32/2008 ja 65/2014) esitettyä vastaavalla tavalla sinänsä pitää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä. Lisäksi julkisen tietopalvelun kautta avoimen internet-verkon välityksellä julkaistavat tiedot ovat keskeisiä henkilöiden pätevyyden arvioinnin ja riittävän tunnistettavuuden kannalta, ja kyseiset tiedot määritellen yksityiskohtaisesti (ehdotettu 164 § 4 mom.). Tietoja voi hakea vain yksittäisinä hakuina, käyttäen yksityiskohtaisesti määriteltyjä hakuperusteita (ehdotettu 164 § 6 mom.).

Ehdotetun 164 §:n 7 momentin säännökset tietojen poistamisesta liittyisivät pätevyysrekisteriin ja julkiseen tietopalveluun sisältyvien tietojen säilytysajoista säätämiseen. Säätelyssä olisi muun ohella huomioitu myös kuolemantapauksiin liittyvä tietojen poistovelvollisuus. Muilta osin tietojen säilyttämisaika määräytyisi henkilötietolain perusteella.

Julkisen tietopalvelun tiedot päivittyvät pätevyysrekisterin perusteella. Pätevyysrekisteriin ja siten myös julkiseen tietopalveluun rekisteröityjen oikeusturva toteutuu useiden eri säännösten kautta. Pätevyysrekisteriin talletetaan tiedot niistä henkilöistä ja toiminnanharjoittajista, joille Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on ympäristönsuojelulain 162 §:n 1 ja 2 momentin nojalla antanut pätevyystodistuksen. Jos pätevyysvaatimukset eivät täyty, ei pätevyystodistusta voida antaa, eikä merkintää pätevyysrekisteriin tehdä. Asian johdosta annettava kielteinen hallintopäätös on valituskelpoinen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi päätöksellään peruuttaa pätevyystodistuksen, jos ilmenee, ettei henkilö tai toiminnanharjoittaja toimi pätevyysvaatimusten edellyttämällä tavalla tai jos toiminnanharjoittaja ei enää täytä pätevyysvaatimuksia (162 § 3 mom.). Henkilölle tai toiminnanharjoittajalle on varattava tilaisuus korjata puute ennen pätevyystodistuksen peruuttamista, ellei puute ole niin olennainen, ettei sitä voida korjata kohdullisessa määräajassa (162 § 3 mom.). Pätevyystodistuksen peruuttamista koskeva hallintopäätös on valituskelpoinen. Lisäksi sovellettaviksi tulevat tilanteesta riippuen henkilötietolain säännökset hallinnollisista oikeussuojakeinoista ja muutoksenhausta. Asia voidaan saattaa esimerkiksi henkilötietolain 40 §:n mukaan tietosuojavaltuutetun ratkaistavaksi. Rekisteritiedon korjaamista koskee mainitun lain 29 §. Esitystä laadittaessa ei ole näin ollen nähty tarvetta rekisteröityjen oikeusturvaa koskeviin erityissäännöksiin (vrt. PeVL 19/2012 vp).

Edellä selostetun perusteella ehdotetun 164 §:n säätely on kaiken kaikkiaan sisällöltään perustuslakivaliokunnan asiaan liittyvien kannanottojen mukainen. Näin ollen esitys on sopusoinnussa perustuslain kanssa ja siihen sisältyvät lainmuutokset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 159, 161, 162 ja 164 §,
sellaisina kun niistä ovat 159 ja 162 § osaksi laissa 423/2015, seuraavasti:

159 §

Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja käsitteleviltä vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen

Otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen liitteen I mukaisia aineita sisältäviä laitteita tai järjestelmiä asentavalla, kunnossapitävällä, huoltavalla, korjaavalla, käytöstä poistavalla tai edellä mainittujen aineiden talteenottoa suorittavalla henkilöllä ja toiminnanharjoittajalla on oltava aineiden päästöjen ehkäisemiseksi edellytetty riittävä pätevyys.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua henkilön on osoitettava pätevyytensä otsoniasetuksen tai F-kaasuasetuksen taikka niiden nojalla säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalla, mukaan lukien kylmäkuljetuskuorma-autojen tai -perävaunujen jäähdytysyksikköjen käsittely, toimivan henkilön on osoitettava pätevyytensä näyttötutkinnossa siten kuin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) säädetään tai ammatillisessa perustutkinnossa siten kuin ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa (630/1998) säädetään. Näyttötutkinnossa tutkintotoimikunta ja ammatillisessa perustutkinnossa koulutuksen järjestäjä antaa todistuksen pätevyytensä osoittaneelle henkilölle. Sammutuslaitteistoalalla, sähköisten kytkinlaitteiden käsittelyä edellyttävillä toimialoilla ja ajoneuvojen ilmastointilaittealalla toimivan henkilön sekä fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteen ottavan henkilön on osoitettava pätevyytensä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Riittävän asiantuntevana tahona pidetään näiden alojen oppilaitosta tai henkilöiden sertifiointia hoitavaa yritystä taikka laitteen tai laitteiston maahantuojaa. Hyväksytysti suoritetusta kokeesta annetaan todistus pätevyytensä osoittaneelle henkilölle.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua riittävän asiantuntevan tahon henkilöstöön sovelletaan sen hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi peruuttaa antamansa hyväksynnän järjestää kokeita henkilöiden pätevyuden arvioimiseksi, jos kokeiden järjestäjä ei enää toimi alalla tai muusta syystä ei enää täytä hyväksymisen edellytyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettua henkilön ja toiminnanharjoittajan koulutus- ja pätevyysvaatimuksista.

161 §

Toiminnan vastuuhenkilö ja laitteet

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettua toiminnanharjoittajan on nimettävä vastuuhenkilö, jonka on oltava asianomaisen toiminnanharjoittajan päätoimisessa palveluksessa ja jolla on 159 §:n 1 momentissa tarkoitettu pätevyys. Vastuuhenkilö vastaa siitä, että toiminnassa noudatetaan säädettyjä ympäristönsuojeluvaatimuksia ja että asennus- ja huoltohenkilöstö täyttää

HE 273/2016 vp

pätevyysvaatimukset. Vastuuhenkilöllä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävästään. Kylmäkuljetuskuorma-autojen ja -perävaunujen jäähdytysyksiköitä tai sähköisiä kytkinlaitteita käsittelevän toiminnanharjoittajan tai fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteenottavan toiminnanharjoittajan ei kuitenkaan tarvitse nimetä vastuuhenkilöä.

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettulla toiminnanharjoittajalla on oltava asianmukaisen huoltotyön edellyttämät laitteet ja välineet. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen mukaisia aineita sisältävien laitteiden ja järjestelmien asennuksessa, kunnossapidossa, huollossa, korjauksessa, käytöstä poistossa tai edellä mainittujen aineiden talteenotossa tarvittavista laitteista ja välineistä.

162 §

Pätevyyden todentaminen

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön on tehtävä pätevyyden todentamista varten ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Ilmoituksesta on käytävä ilmi tarpeelliset henkilö- ja yhteystiedot sekä selvitys 159 §:n 2 momentin mukaisesta pätevyysvaatimusten täyttämistä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen.

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitetun toiminnanharjoittajan on tehtävä valvontaa varten sekä otsoniasetuksen tai F-kaasuasetuksen taikka niiden nojalla tehdyn päätöksen edellyttämää 159 §:n 1 momentissa tarkoitetun pätevyyden todentamista varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus henkilöstön pätevydestä sekä toiminnan luonteesta ja työvälineistä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle toiminnanharjoittajalle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske kylmäkuljetuskuorma-autojen ja -perävaunujen jäähdytysyksiköitä tai sähköisiä kytkinlaitteita käsitteleviä toiminnanharjoittajia eikä fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteenottavia toiminnanharjoittajia.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi päätöksellään peruuttaa pätevyystodistuksen, jos ilmenee, ettei henkilö tai toiminnanharjoittaja toimi pätevyysvaatimusten edellyttämällä tavalla tai jos toiminnanharjoittaja ei enää täytä pätevyysvaatimuksia. Ennen pätevyystodistuksen peruuttamista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on varattava toiminnanharjoittajalle tai henkilölle tilaisuus korjata puute, jollei se ole niin olennainen, ettei sen poistaminen ole mahdollista kohtuullisessa määräajassa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä.

164 §

Pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä 162 §:ssä säädetyn mukaisesti pätevyytensä osoittaneista toiminnanharjoittajista ja henkilöistä sekä 161 §:ssä tarkoitetuista toiminnan vastuuhenkilöistä näiden toiminnan valvontaa varten.

Rekisteriin talletetaan pätevyytensä osoittaneista toiminnanharjoittajista:

- 1) toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot sekä toimintaoikeus;
- 2) toiminnan vastuuhenkilön nimi, henkilötunnus ja suostumus tehtävään.

Rekisteriin talletetaan pätevyytensä osoittaneista henkilöistä nimi, henkilötunnus, kotiosoite tai sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot sekä toimintaoikeus.

HE 273/2016 vp

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä rekisteristä pätevyuden varmistamiseksi tarpeellisia tietoja (*julkinen tietopalvelu*). Näitä tietoja ovat:

1) toiminnanharjoittajan nimi, yritys- ja yhteisötunnus, toimipaikan osoite, toimintaoikeus ja toiminnan vastuuhenkilön nimi; sekä

2) henkilön nimi, kunta ja toimintaoikeus.

Julkisen tietopalvelun välityksellä luovutettavia tietoja voidaan puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen pyynnöstä joko tilapäisesti tai pysyvästi rajoittaa, jos se on tarpeen valtakunnallisen turvallisuuden tai huoltovarmuuden vuoksi. Lisäksi julkisen tietopalvelun välityksellä luovutettavia tietoja voidaan joko tilapäisesti tai pysyvästi rajoittaa toiminnanharjoittajan, toiminnan vastuuhenkilön tai henkilön sitä perustellusta syystä erikseen pyytäessä.

Julkisesta tietopalvelusta tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakupeusteena:

1) toiminnanharjoittajan nimeä, yritys- ja yhteisötunnusta, toimipaikan sijaintikuntaa, toimintaoikeutta ja toiminnan vastuuhenkilön nimeä; sekä

2) henkilön nimeä, kuntaa ja toimintaoikeutta.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulee poistaa toiminnanharjoittajaa, toiminnan vastuuhenkilöä tai henkilöä koskevat tiedot rekisteristä ja julkisesta tietopalvelusta viipymättä sen jälkeen, kun:

1) toiminnanharjoittaja, toiminnan vastuuhenkilö tai henkilö on lopettanut toimintansa;

2) toiminnanharjoittajan, toiminnan vastuuhenkilön tai henkilön pätevyystodistus on peruutettu;

3) toiminnanharjoittaja, toiminnan vastuuhenkilö tai henkilö sitä pyytää; tai

4) se on saanut tiedon toiminnan vastuuhenkilön tai henkilön kuolemasta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2017.

Helsingissä 26 päivänä tammikuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

Laki**ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 159, 161, 162 ja 164 §,
sellaisina kun niistä ovat 159 ja 162 § osaksi laissa 423/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

159 §

159 §

*Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä
fluorattuja kasvihuonekaasuja käsitteleviltä
vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen*

*Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä
fluorattuja kasvihuonekaasuja käsitteleviltä
vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen*

Otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen liitteen I mukaisia aineita käsittelevällä tai niitä sisältäviä laitteita tai järjestelmiä asentavalla, kunnossapitävällä, huoltavalla tai niiden jätehuoltoa suorittavalla henkilöllä ja toiminnanharjoittajalla on oltava aineiden päästöjen ehkäisemiseksi edellytetty riittävä pätevyys, josta säädetään tämän lain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen liitteen I mukaisia aineita sisältäviä laitteita tai järjestelmiä asentavalla, kunnossapitävällä, huoltavalla, korjaavalla, käytöstä poistavalla tai edellä mainittujen aineiden talteenottoa suorittavalla henkilöllä ja toiminnanharjoittajalla on oltava aineiden päästöjen ehkäisemiseksi edellytetty riittävä pätevyys.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun henkilön on osoitettava pätevyytensä otsoniasetuksen tai F-kaasuasetuksen taikka niiden nojalla säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalla toimivan henkilön on osoitettava pätevyytensä näyttötutkinnossa siten kuin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) säädetään sekä opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkinnossa siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) säädetään. Näyttötutkinnossa tutkintotoimikunta ja opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkinnossa koulutuksen järjestäjä antaa todistuksen pätevyytensä osoittaneelle henkilölle. Sammutuslaitteistoalalla, suurjännitekytkinlaitealalla ja ajoneuvojen ilmastointilaittealalla toimivan henkilön on osoitettava pätevyytensä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia

Edellä 1 momentissa tarkoitettun henkilön on osoitettava pätevyytensä otsoniasetuksen tai F-kaasuasetuksen taikka niiden nojalla säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalla, mukaan lukien kylmäkuljetuskuorma-autojen tai -perävaunujen jäähdytysyksikköjen käsittely, toimivan henkilön on osoitettava pätevyytensä näyttötutkinnossa siten kuin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) säädetään tai ammatillisessa perustutkinnossa siten kuin ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa (630/1998) säädetään. Näyttötutkinnossa tutkintotoimikunta ja ammatillisessa perustutkinnossa koulutuksen järjestäjä antaa todistuksen pätevyytensä osoittaneelle henkilölle. Sammutuslaitteistoalalla, sähköisten kytkinlaitteiden käsittelyä edellyttävillä toimialoilla, ja ajoneuvojen ilmastointilaittealalla toimivan henkilön sekä fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteen ottavan

Voimassa oleva laki

sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteen ottavan henkilön on osoitettava pätevyytensä Suomen ympäristökeskuksen hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Riittävän asiantuntevana tahona pidetään näiden alojen oppilaitosta tai henkilöiden sertifiointia hoitavaa yritystä taikka laitteen tai laitteiston maahantuojaa. Hyväksytysti suoritetusta kokeesta annetaan todistus pätevyytensä osoittaneelle henkilölle.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen asiantuntevan tahon henkilöstöön sovelletaan sen hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotohtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tai Suomen ympäristökeskus voi peruuttaa antamansa hyväksynnän järjestää kokeita henkilöiden pätevyyden arvioimiseksi, jos kokeiden järjestäjä ei enää toimi alalla tai muusta syystä ei enää täytä hyväksymisen edellytyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen henkilön ja toiminnanharjoittajan koulutus- ja pätevyysvaatimuksista.

161 §

Toiminnan vastuuhenkilö ja laitteet

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toiminnanharjoittajan on nimettävä vastuuhenkilö, jonka on oltava asianomaisen toiminnanharjoittajan päätoimisessa palveluksessa ja jolla on 159 §:n 1 momentissa tarkoitettu pätevyys. Vastuuhenkilö vastaa siitä, että toiminnassa noudatetaan asetettuja ympäristönsuojeluvaatimuksia ja että asennus- ja huoltohenkilöstö täyttää pätevyysvaatimukset. Vastuuhenkilöllä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävästään. Suurjännitekytkinlaittealan toiminnanharjoittajan tai fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteenottavan toiminnanharjoittajan ei kuitenkaan tarvitse nimetä vastuuhenkilöä.

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettulla

Ehdotus

henkilön on osoitettava pätevyytensä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Riittävän asiantuntevana tahona pidetään näiden alojen oppilaitosta tai henkilöiden sertifiointia hoitavaa yritystä taikka laitteen tai laitteiston maahantuojaa. Hyväksytysti suoritetusta kokeesta annetaan todistus pätevyytensä osoittaneelle henkilölle.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen riittävän asiantuntevan tahon henkilöstöön sovelletaan sen hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotohtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi peruuttaa antamansa hyväksynnän järjestää kokeita henkilöiden pätevyyden arvioimiseksi, jos kokeiden järjestäjä ei enää toimi alalla tai muusta syystä ei enää täytä hyväksymisen edellytyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen henkilön ja toiminnanharjoittajan koulutus- ja pätevyysvaatimuksista.

161 §

Toiminnan vastuuhenkilö ja laitteet

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toiminnanharjoittajan on nimettävä vastuuhenkilö, jonka on oltava asianomaisen toiminnanharjoittajan päätoimisessa palveluksessa ja jolla on 159 §:n 1 momentissa tarkoitettu pätevyys. Vastuuhenkilö vastaa siitä, että toiminnassa noudatetaan säädettyjä ympäristönsuojeluvaatimuksia ja että asennus- ja huoltohenkilöstö täyttää pätevyysvaatimukset. Vastuuhenkilöllä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävästään. Kylmäkuljetuskuorma-autojen ja perävaunujen jäähdytysyksiköitä tai sähköisiä kytkinlaitteita käsittelevän toiminnanharjoittajan tai fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteenottavan toiminnanharjoittajan ei kuitenkaan tarvitse nimetä vastuuhenkilöä.

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettulla

Voimassa oleva laki

toiminnanharjoittajalla on oltava asianmukaisen huoltotyön edellyttämät laitteet ja välineet. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen mukaisia aineita sisältävien laitteiden ja järjestelmien asennus-, kunnossapito- ja huoltotoiminnassa sekä näiden aineiden jätehuollossa tarvittavista laitteista ja välineistä.

162 §

Pätevyden todentaminen

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön on tehtävä pätevyden todentamista varten ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Ilmoituksesta on käytävä ilmi tarpeelliset henkilö- ja yhteystiedot sekä selvitys 159 §:n 2 momentin mukaisesta pätevyysvaatimusten täyttämisestä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen.

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitetun toiminnanharjoittajan on tehtävä valvontaa varten sekä otsoniasetuksen tai F-kaasuasetuksen taikka niiden nojalla tehdyn päätöksen edellyttämää 159 §:n 1 momentissa tarkoitetun pätevyden todentamista varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus henkilöstön pätevydestä sekä toiminnan luonteesta ja työvälineistä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle toiminnanharjoittajalle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske suurjännitekytkinlaittealan toiminnanharjoittajia eikä fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteenottavia toiminnanharjoittajia.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi päätöksellään peruuttaa pätevyystodistuksen, jos ilmenee, ettei henkilö tai toiminnanharjoittaja toimi pätevyysvaatimusten edellyttämällä tavalla tai jos toiminnanharjoittaja ei enää täytä pätevyysvaatimuksia. Ennen pätevyystodistuksen peruuttamista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on varattava toiminnanharjoitta-

Ehdotus

toiminnanharjoittajalla on oltava asianmukaisen huoltotyön edellyttämät laitteet ja välineet. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen mukaisia aineita sisältävien laitteiden ja järjestelmien asennuksessa, kunnossapidossa, huollossa, korjauksessa, käytöstä poistossa tai edellä mainittujen aineiden talteenotossa tarvittavista laitteista ja välineistä.

162 §

Pätevyden todentaminen

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön on tehtävä pätevyden todentamista varten ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Ilmoituksesta on käytävä ilmi tarpeelliset henkilö- ja yhteystiedot sekä selvitys 159 §:n 2 momentin mukaisesta pätevyysvaatimusten täyttämisestä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen.

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitetun toiminnanharjoittajan on tehtävä valvontaa varten sekä otsoniasetuksen tai F-kaasuasetuksen taikka niiden nojalla tehdyn päätöksen edellyttämää 159 §:n 1 momentissa tarkoitetun pätevyden todentamista varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus henkilöstön pätevydestä sekä toiminnan luonteesta ja työvälineistä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle toiminnanharjoittajalle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske kylmäkuljetuskuorma-autojen ja -perävaunujen jäähdytysyksiköitä tai sähköisiä kytkinlaitteita käsitteleviä toiminnanharjoittajia eikä fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteenottavia toiminnanharjoittajia.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi päätöksellään peruuttaa pätevyystodistuksen, jos ilmenee, ettei henkilö tai toiminnanharjoittaja toimi pätevyysvaatimusten edellyttämällä tavalla tai jos toiminnanharjoittaja ei enää täytä pätevyysvaatimuksia. Ennen pätevyystodistuksen peruuttamista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on varattava toiminnanharjoitta-

Voimassa oleva laki

jalle tai henkilölle tilaisuus korjata puute, jollei se ole niin olennainen, ettei sen poistaminen ole mahdollista kohtuullisessa määräajassa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä.

164 §

Viranomaisen rekisteri

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä 162 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tehneistä toiminnanharjoittajista. Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä pätevyystodistuksista ja vastuuhenkilöistä.

Rekisteriin merkitään rekisteröitävän henkilön, liikkeen tai laitoksen nimi sekä tarpeelliset yhteystiedot. Pätevyystodistuksesta rekisteriin merkitään myös sen peruste ja erityisosaamisen ala. Merkintä on poistettava rekisteristä rekisteröidyn henkilön tai toiminnanharjoittajan sitä pyytäessä tai toiminnanharjoittajan liiketoiminnan loppuessa taikka pätevyystodistuksen tultua peruutetuksi.

Rekisteriin tallennettujen tietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä muuhun henkilötietojen käsitteeseen henkilötietolaki (523/1999). Rekisteristä saa antaa tietoja jäljennöksinä ja yleisen tietoverkon kautta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä.

Ehdotus

jalle tai henkilölle tilaisuus korjata puute, jollei se ole niin olennainen, ettei sen poistaminen ole mahdollista kohtuullisessa määräajassa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä.

164 §

Pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä 162 §:ssä säädetyn mukaisesti pätevyytensä osoittaneista toiminnanharjoittajista ja henkilöistä sekä 161 §:ssä tarkoitetuista toiminnan vastuuhenkilöistä näiden toiminnan valvontaa varten.

Rekisteriin talletetaan pätevyytensä osoittaneista toiminnanharjoittajista:

1) toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot sekä toimintaoikeus; ja

2) toiminnan vastuuhenkilön nimi, henkilötunnus ja suostumus tehtävään.

Rekisteriin talletetaan pätevyytensä osoittaneista henkilöistä nimi, henkilötunnus, kotiosoite tai sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot sekä toimintaoikeus.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä rekisteristä pätevyyden varmistamiseksi tarpeellisia tietoja (julkinen tietopalvelu). Näitä tietoja ovat:

1) toiminnanharjoittajan nimi, yritys- ja yhteisötunnus, toimipaikan osoite, toimintaoikeus ja toiminnan vastuuhenkilön nimi; sekä

2) henkilön nimi, kunta ja toimintaoikeus.

Julkisen tietopalvelun välityksellä luovutettavia tietoja voidaan puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen pyynnöstä joko tilapäisesti tai pysyvästi rajoittaa, jos se on tarpeen valtakunnallisen turvallisuuden tai huoltovarmuuden vuoksi. Lisäksi julkisen tietopalvelun välityksellä luovutettavia tietoja voidaan joko tilapäisesti tai pysyvästi rajoittaa toiminnanharjoittajan, toiminnan vastuuhenkilön tai henkilön sitä perustellusta syystä erikseen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

pyytäessä.

Julkisesta tietopalvelusta tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena:

1) toiminnanharjoittajan nimeä, yritys- ja yhteisötunnusta, toimipaikan sijaintikuntaa, toimintaoikeutta ja toiminnan vastuuhenkilön nimeä; sekä

2) henkilön nimeä, kuntaa ja toimintaoikeutta.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulee poistaa toiminnanharjoittajaa, toiminnan vastuuhenkilöä tai henkilöä koskevat tiedot rekisteristä ja julkisesta tietopalvelusta viipymättä sen jälkeen, kun:

1) toiminnanharjoittaja, toiminnan vastuuhenkilö tai henkilö on lopettanut toimintansa;

2) toiminnanharjoittajan, toiminnan vastuuhenkilön tai henkilön pätevyystodistus on peruutettu;

3) toiminnanharjoittaja, toiminnan vastuuhenkilö tai henkilö sitä pyytää; tai

4) se on saanut tiedon toiminnan vastuuhenkilön tai henkilön kuolemasta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2017.